

НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ ІНТЕРНЕТУ НА ПІДЛІТКІВ

Опара Н.М.

м. Полтава

В середині червня минулого року в інтернет-просторі з'явилася нова суїцедальна гра Момо, яку порівнюють з сумно відомим «Синім китом», «Червоною совою» та іншими.

Гра, персонаж якої Момо, який по всьому світу змушував підлітків вдаватися до самогубств. У Момо з'явилися свої «шанувальники», її зображення юні користувачі соціальних мереж ставили собі на аватарку.

Серед підлітків було модно зателефонувати монстру, чий номер телефону можна було легко знайти в Інтернеті, а потім розповісти друзям, як їх намагалися налякати. Не дивлячись на те, що дорослі по всьому світу почали говорити про небезпеку нового захоплення для молоді, самі діти шукали зустрічей з Момо, навіть не замислюючись про те, які їх чекають наслідки.

Після зникнення загадкового інтернет-монстру, який знає про тих хто йому зателефонував абсолютно усе, у мережі з'явилося декілька клонів.

Історія Момо почалась в середині червня минулого року в Аргентині. В цей час у смартфонах у підлітків по всьому світу в списку контактів почала сама собою з'являтися Момо.

Що ж таке Момо?

Сам образ Момо – тієї самої жінки з випученими очима і дивною фігурою – був створений в 2016 році японською компанією LinkFactory, що створює спецефекти.

За основу була взята скульптура відомого японського художника Мідорі Хаясі. Автор твору навіть не думав, що його «Птиця – мати» стане символом зловісної гри.

Ця скульптура зображує істоту з китайської і японської міфології – жінку, яка померла під час вагітності, яка зараз в новому обличчі захищає чужих дітей.

Ще раз задамо собі питання: «Що ж таке Момо?». Суїцедальна гра або розроблений хакерами вірус, що запущений з метою отримання особистих даних з гаджетів жертв? Хто знаходиться по той бік екрану?

Номер телефону користувача з ніком і зображенням Момо, вперше з'явившись в Інтернеті був прив'язаний до Японії. На даний час відомо сім телефонних номерів з кодами Японії і країн Латинської Америки. Спроби вилучити незнайомку зі своїх контактів, як правило, не виходило.

Момо з'являлась в смартфонах знову і знову. Коли ж хтось з цікавості намагався зателефонувати їй, то чув у трубці якесь шипіння. Потім зв'язок переривався. Деякий час потім Момо починала писати повідомлення людині, яка тільки телефонувала їй. Причому робила вона це завжди на мові свого адресату «Я все знаю про тебе. Де ти мешкаєш, що ти робиш. Знаю також, що ти скоро помреш». І у якості підтвердження називала адресу того, хто телефонував, і надсилала деякі його фотографії. Причому фото були не тільки ті, які можна було знайти в Інтернеті, соціальних мережах, але і такі, де вони були зображені на дивані з телефоном у руці, спілкуючись з Момо.

За даними кіберполіції України справжній Момо не з'являвся у мережі з 11 липня 2018 року. За номером ніхто не відповідає, хоча гудки ідуть. Першопочаткове джерело могло втратити активність, але це не виключає того, що трансформовані клони Момо будуть виникати і продовжувати свою деструктивну діяльність.

Деструктивні ігри сприяють виникненню фізичних і психологічних розладів у дітей, підлітків, молоді, викликають появу тривоги, жахів, роздратованості, безсоння, сприяють

виникненню депресії, а також розвитку агресивної і аутоагресивної поведінки.

Суїцидальні ігри є небезпечним кіберкомунікативним інформаційно-психологічним вірусом, що розповсюджується серед інтернет-користувачів незалежно від першочергового джерела його виникнення. Відомо, що Момо завжди спілкується з користувачами на його мові, але якщо зв'язатися з Момо з повністю чистою sim-карти або телефону, на якому відсутня будь-яка інформація, тоді Момо переходить на японську мову і намагається з'ясувати, ким є співрозмовник.

Першочергово гра Момо з'явилася в WhatsApp в латиноамериканських країнах, пізніше в Telegram та Skype. В соціальних мережах «Фейсбук», «В Контакте» також виникли сторінки із зображенням цієї кікімори (така друга назва цього персонажу). Але скоріше всього це фейкові сторінки. Реальна Момо, як інтерактивна програма, судячи з усього працює тільки в WhatsApp. Як це працює? Дитина отримує запит на переписку в WhatsApp від користувача Момо з лякуючою аватаркою із зображенням жіночої фігурки на курячих лапках. Момо додається до контактів користувачів, а потім починає їх тероризувати нічними повідомленнями лякливого змісту, із зображенням сцен насильства та дзвінками.

Якщо користувач напише, або зателефонує за номером, що належить Момо, тим самим він відкриває доступ до особистої інформації, що зберігається на смартфоні: телефонних контактів, фото та відеоматеріалів, геолокації (якщо її автоматичне визначення не включене). Проникаючи у гаджети вірус впроваджується у телефонну пам'ять і додатки, зчитуючи і передаючи зловмисникам базу контактів і особистих даних. Є інформація, що вірус може керувати мікрофоном і відеокамерою жертви – таким шляхом до злочинців потрапляють особисті фотографії, відео, текстові файли, записи розмов користувачів. А якщо згадати про синхронізацію, то можливо, припустити, що зловмисники можуть отримати не тільки інформацію про користувача, яку він зберігав на девайсах, але і ту, яка коли-небудь потрапляла до Інтернету. Після цього Момо має достатню кількість різноманітних особистих даних, які дозволяють залякувати і шантажувати людину.

Резонансну тему Момо зараз використовують блогери для накручування рейтингів своїх сторінок в соціальних мережах. Вони також можуть створювати фейкові акаунти з цією метою і переписуються з користувачами. Так що це може бути соціально придуманий блогерами ХАЙП (ажіотаж), що дозволяє накручувати лайки.

За даними засобів масової інформації від цієї гри постраждали діти і підлітки в Аргентині, Мексиці, Колумбії, Іспанії, Німеччині, Індії, Бангладеш.

Перша жертва Момо в Україні з'явилася 14 серпня в Кривому розі. На щастя 13-річна дівчинка вижила.

Більшість підлітків в усьому світі впевнені, що ніяка Момо не може зробити їм нічого поганого і сприймають її як гру, розвагу. Іноді Момо, або її клонам, на жаль, вдається добитися своєї мети. Деякі фахівці вважають, що Момо-бот, що проникає на девайс після sms-повідомлення або дзвінка, а потім вірус «вираховує» усю інформацію користувача, за даними, що зберігаються на його sim-карті, по IP-адресі, унікальному серійному номеру, який є у кожного телефону формату GSM, так званому IMEI.

Підлітки можуть сприймати дзвінок від Момо як цікаву гру – і в підсумку виявитися втягнутими у суїцидальний квест. Самий небезпечний вік для «демонстративного суїциду» – 12-14 років.

Підлітки цікаві, вразливі, внушаємі. Їх легко зацікавити, захопити, роз балакати, а потім залякати і змусити виконувати накази. Тим більше, що спілкування у кіберпросторі має свої особливості – психіка більш вразлива і відкрита для маніпулювання, особливо якщо мова іде про дітей.

Скоріше за все, Момо – це небезпечний бот, який має функцію самонавчання. Програма розсилається як вірус. Вона дійсно може багато узнати про Вас, так як в момент зв'язку краде всі Ваші дані із смартфона.

Коли підлітку показують його на фото, яке він сам викладав в соціальній мережі, він не може зразу збагнути, звідки Момо знає про ці фото. Програма зламує усі паролі на

смартфоні і перевіряє соціальні мережі і сторінки, що прив'язані до номеру. Коли знаходиться якась компрометуюча підлітка інформація, його можуть шантажувати, що обнародують її, якщо він не буде виконувати те, що йому говорять.

На початку серпня 2018 року стало відомо, що у Японії знешкодили Момо, створену японським хакером. Через високу швидкість навчання і знання декількох десятків мов небезпечний бот визнали агентом штучного інтелекту. Чергова гра «Момо» є суїцидальною грою і її можна сміливо назвати психологічним тероризмом. Як і печально відомі суїцидальні ігри «Синій кит» та «Червона сова», внаслідок яких сотні підлітків в різних країнах покінчили життя самогубством, а тисячі потрапили у лікарні з порізаними венами і нервовими зривами.

В 2017 році кількість українських підлітків, що постраждали від «Синього кита», вимірювалась тисячами.

Мета усіх суїцидальних ігор одна: довести дитину до сумеречного стану, в якому вона не зможе давати звіт своїм діям, після чого заставити його здійснити суїцид.

За даними кіберполіції України не дивлячись на те, що повідомлень про «Синіх китів» в останній час стало менше, суїцедальна гра з України не пішла.

Заборонити дитині користуватися месенджерами неможливо, що ж робити батькам?

Що убезпечити дитину потрібно встановити з нею довірчі відносини і розповісти про правила психологічної кібербезпеки.

У випадку з Момо необхідно пояснити, що телефонувати на невідомі номери і вести переписку небезпечно. Треба розповісти про можливі наслідки спілкування з Момо. Якщо дитина вже грає в цю гру, надайте їй психологічну підтримку, не сваріть, поясніть, що погрози куратора, навіть обіцянки вбити близьких, не більше ніж слова. І вирішіть технічне питання: якщо не вийде позбутися вірусу, можливо, дитині прийдеться змінити телефонний номер, обов'язково запропонуйте альтернативу безпечну гру щоб дитина в пошуках розваг не потрапила в іншу інформаційно-психологічну пастку.

Список використаних літератури

1. Рибалка В.В. Психологічна профілактика суїцидальних тенденцій в учнівській молоді: Методичні рекомендації. – К.: ІПППО АПН України, КФ ВМУРол «Україна», ПП Щербатих О.В., 2007. – 68 с.
2. З досвіду роботи регіональних психологічних служб із формування здорового способу життя в учнівській молоді: Методичний посібник / О.М. Сироватко, Л.І. Гриценко, Н.М. Городнова та ін.; За наук. ред. І.І. Цушка. – К.: Ніка-Центр, 2008. – 124 с.
3. URL: <https://religions.unian.ua/religionsworld/10229085-u-merezhi-z-yavilasya-nova-gra-dlya-pidlitkiv-yaka-pidburyuye-do-sujicidu.html/>
4. URL: <https://kolesnikps.jimdo.com>